

Mladi pisatelj, ki ob vsaki priliki, kjer gre po njegovem mnenju za pravice naroda in ljudstva, nastopa brezobzirno in se bori za svoje ideale, si je nakopal že mnogokrat krajših in daljših kazni v ludnici in v ječi, tako da obeča izdati poleg pričujoče knjige še dve drugi knjigi v spomin na svoje življenje v ječah. Vrlo iskreno in zgovorno opisuje svoje življenje v ječah in meša pri tem, kakor se mi dozdeva, »wahrheit und dichtung«. V svoje pripovedovanje vmešava spretno misli o odnošajih narodnega in političnega življenja v Hrvatski, o razmerah v javnem in privatnem življenju, o vprašanju državnopravnem, o razporu srbskem in hrvaškem itd. V prvem spominu nam stavlja pred oči Slovenca, ki mu je bil čuvar v ludnici, kamor so ga bili poslali, ker je v gimnaziji provzročil nemir, in opisuje njegovo prijazno postopanje z njim. V drugi opisuje, kako se je njegov nečak, desetletni dečko, radovoljno dal z njim zapreti, da mu je čital knjige, ker je bil Radić sam slabih oči. V tretji črtici nam opisuje duhovnika, ki se je delal ludega, da mu ne bi trebalo iti v Lupoglavo (glavno kaznilnico na Hrvaškem). V četrti so opisane opasnosti, ki prete dekletom, ki pridejo zaradi kakega malenkostnega pregreška v dotiko s pokvarjenimi ženskami v ječah. V šesti spretno slika politično stališče južnoavstrijskih Srbov proti Hrvatom. V 6. opisuje prijaznega čuvarja, ko je sedel v Pragi v ječi zaradi glasnega nasprotstva proti naredbam političnega komisarja. Slednjič riše razmere v hrvaških kaznilnicah v Mitrovici in Lepoglavi.

Spisi tečejo gladko in so zanimivi za onega, ki se hoče seznaniti z razmerami pri naših sosedih. Ker živi pisatelj samo o delu svojega peresa, s katerim služi narodu, domovini in svobodi, je vreden, da ga podpirajo čitatelji, ki naj naročajo knjigo pri pisatelju samem v Zagrebu. Prilaz 15.

R. Perušek.

Barle Janko, Zagrebački arcidjkonat do god. 1642. Preštampano iz »Katoličkoga lista«. U Zagrebu 1903. Tiskara C. Albrecht (Jos. Wittasek). 8°, 104. — To je nov plod izredno marljivega našega rojaka, nadbiskupskega arhivarja v Zagrebu. Gradivo je črpal iz starih popisov župnij — najstarejši popis je sestavil leta 1334. zagrebški kanonik Ivan, arcidjkon goriški; hrani se v kaptolskem arhivu — in iz kanoniških vizit, katerih najstarejša je iz l. 1622. Za splošnim uvodom o zagrebškem arcidjkonatu ter o stanju svečeništva in naroda v oni dobi razpravlja natančno o poedinih župnijah. Vsi poznavatelji in ljubitelji starejše naše zgodovine bodo g. Barletu za njegov trud hvaležni.

Dr. Fran Ilešič.

Petar Kočić. S Planine i ispod planine. I. Izdanje srp. akad. društva »Zore« u Beču. Sr. Karlovci. Srpska manastirska štamparija. 1902. Cena je knjizi 1 kruna. m. 8°. 67. str. —

Mladi pisatelj je pobudil pri svojih rojakih veliko zanimanje s svojimi originalnimi črticami iz bosenskih gor, kar je tem razumljivejše, ker so imeli Srbi dosti pripovedačev, ki so slikali mestno in kmetiško življenje v dolini; na gore se doslej ni še nihče popel. — Jezik je jezgrovito naroden. V prvi črtici »Jablan« opisuje radost kmetiškega fanta, čigar bak (bik) zmaga cesarskega bika v borbi. »Kod Markova točka« (kolesa) opisuje jade, ki tarejo seljake, odkar morajo v vojake in plačevati davke v gotovini. »Grob sladke duše« opisuje nasilno iztiranje seljaka z njegovega zemljišča, ker ga ne more sam obdelavati. »Zulum Simeona djaka« in »Istiniti zulum Simeona djaka« rišeta junaške zgone Simeona, ki pripoveduje sam pri kuhanju slivovice, kako je Majdance kot